

GULAGA ARHIPELĀGS

Atmodas gados Latvijā aizsākās Padomju Savienībā aizliegto rakstu un grāmatu tulkošana un izdošana. Pēc tam kad Latvija ieguva pilnīgu valstisko neatkarību, tika pieņemts lēmums pēc iespējas ātrāk sagatavot izdošanai Aleksandra Solženicina “Gulaga Arhipelāgu”. Lai to paveiktu, toreizējā valsts izdevniecība “Avots” piesaistīja labākos Rakstnieku savienības tulkotāju sekcijas pārstāvjus, savukārt komentārus uzticēja rakstīt literatūrzinātniekam, redaktoram un tulkotājam Hugo Rukšānam. Es kļuvu par grāmatas redaktoru.

Tomēr laiks skrēja straujāk par grāmatas izdošanas tempiem. Cenas auga nevis pa dienām, bet stundām. Valsts izdevniecību struktūra sabruka, daudzas no tām, ieskaitot “Avotu”, tika privatizētas. Jaunās izdevniecības plānos “Gulaga arhipelāgs” vairs neietilpa, lai gan ar rakstāmmašīnu drukātais manuskripta teksts bija pilnībā sagatavots. Pēc vairāk nekā desmit gadus ilgas gulēšanas plauktos 2007. gadā izdevās noslēgt ar izdevniecību līgumu par manuskripta oficiālu nodošanu manā pārziņā. Tā teju 10 kilogramus smaga apdrukātu un paša rediģētu papīra lapu kaudze nonāca manā dzīvoklī.

Sākās nebeidzami izdošanas iespēju un sponsoru meklējumi. Nesekmīgi. Ar dažu nevalstisku organizāciju starpniecību vērsāmies pat pie Eiropas Padomes institūcijām, kuras atbalsta projektus, kas saistīti ar totalitāro režīmu noziegumu skaidrošanu un sabiedrības izglītošanu. Nekā. Bija nojaušams, ka Eiropu vairāk interesē publiskie pasākumi – akcijas, konferences, pārrobežu pieredzes apmaiņa –, nevis grāmatas teksta publicēšana. Noraidoši bija arī tie vietējie fondi, kas ierasti sponsorē šādus projektus.

Visbeidzot manuskripts tika parādīts Apgādā Zvaigzne ABC, kuras lēmums bija pozitīvs. Sākās mašīnraksta lapu un redaktora labojumu digitalizācija, vēlreizēja literārā korektūra un maketa izstrāde.

Pēc 30 gadiem kopš grāmata tulkota un rediģēta visi trīs “Gulaga arhipelāga” sējumi latviešu valodā beidzot ierauga dienas gaismu. Pa šo laiku ir izaugusi vesela paaudze, kas vairs neko nezina ne par Aleksandru Solženicinu, ne baidīgo Gulaga nometņu sistēmu. Gribas cerēt, ka šis izdevums neļaus aizmirst necilvēcīgos noziegumus, ko pret dažādām tautām, to skaitā latviešiem, veicis totalitārais komunistiskais režīms.

Grāmatas redaktors dr. hist. Raimonds Inķis

